

gefaillieerde na het faillissement verwerft uit hoofde van een arbeidsovereenkomst of andere nieuwe activiteiten. De omvang van het aldus door de gefaillieerde na het faillissement verworven vermogen speelt hierbij geen enkele rol.

Deze wijziging kadert in het streven van de wetgever om de tweede kans te bevorderen: “Dit artikel is gegrond op het vroegere artikel 16 van de faillissementswet maar bevat enkele belangrijke wijzigingen. De belangrijkste, die aansluit op het tweedekansenbeleid, beperkt de samenstelling van de boedel. Waar vroeger alle goederen die de gefaillieerde mocht verkrijgen tijdens het faillissement deel uitmaken van de boedel, geldt dit slechts voor goederen die verkregen zijn krachtens een oorzaak die voor het faillissement bestond. Zo maken bijvoorbeeld opbrengsten van arbeidsprestaties geleverd na opening van het faillissement of erfenissen verkregen ingevolge een overlijden dat na het openen gebeurt of dito giften, geen deel uit van de boedel. (1037): MvT 83”(D. DEMAREZ en C. STRAGIER, Boek XX, 2018, p. 259-260).

Het is duidelijk de wil van de wetgever dat de inkomsten die gegenereerd worden na de faling buiten de faillissementsboedel vallen. De verwijzing naar het begrip oorzaak moet in dit kader dan ook gelezen worden als de tegenprestatie, namelijk de concrete geleverde arbeid na faling, in het kader van de arbeidsovereenkomst. Er anders over oordelen zou indruisen tegen de duidelijke wil van de wetgever.

De oorzaak van het verkrijgen van de goederen, de bedragen, sommen en uitkeringen valt niet samen met het ontstaan van de rechtsverhouding. Het feit dat de rechtsverhouding waaruit de aanspraak op een erfenis kan volgen, ontstaat bij de geboorte, neemt niet weg dat de oorzaak gesitueerd wordt bij het openvallen van de nalatenschap.

Ook de verwijzing van de curator naar het begrip “oorzaak” in het verbintenissenrecht kan niet overtuigen. Daar heeft het begrip oorzaak een functie in het tot stand komen van de overeenkomst, niet in het ontstaan van het concrete recht op de goederen, de bedragen, sommen en uitkeringen in uitvoering van de overeenkomst.

De oorzaak van de vordering ontstaat na de faling als het rechtsfeit, de rechtshandeling (overeenkomst of eenzijdige handeling) of de toestand die rechtstreeks aan de vordering ten grondslag ligt, zich na de faling situeert.

Het is de geleverde arbeid na de faling die rechtstreeks aan de vordering tot betrokken loon ten grondslag ligt. Zo ook zal de werkonbekwaamheid voor een periode na de faling rechtstreeks aan de vordering tot een uitkering en/of gewaarborgd loon ten grondslag liggen.

De vordering van de curator dient dan ook te worden afgevoerd als ongegrond.

(...)

Noot

De faillissementsboedel en fresh start kort bekeken

Inge Van de Plas¹

1. In dit arrest wordt het *fresh start*-beleid van het nieuwe Boek XX WER verder geïnterpreteerd. De feiten waren als volgt: op 18 april 2019 wordt een vennootschap, waarvan de verweerders zaakvoerder zijn, failliet verklaard. De daaropvolgende dag vragen verweerders een KBO-nummer aan om een eenmanszaak op te starten. In juni 2019 leggen verweerders de boeken neer van deze eenmansoperatie. Bij bevraging naar de redenen van deze faillissementsaangifte geven zij aan dat zij aangifte hebben gedaan op aanbeveling van DYZO (platform voor ondernemingen in moeilijkheden). De aanvraag van het KBO-nummer en de opstart van de eenmanszaak zouden dan weer het idee zijn geweest van hun advocaat.

Echter, het geschilpunt betreft niet de opstart van de eenmanszaak of de aangifte hiervan in faillissement, maar de beslagbaarheid van de inkomsten die voortvloeien uit

arbeidsprestaties van de verweerders verricht na het faillissement.

Volgens artikel XX.110, § 3, tweede lid WER is nu voorzien dat:

Uit het actief van het faillissement worden eveneens uitgesloten de goederen, de bedragen, sommen en uitkeringen die de gefaillieerde ontvangt sinds de faillietverklaring op grond van een oorzaak die dateert van na het faillissement.

Deze bepaling is duidelijk geïnspireerd op het *fresh start*-principe dat is overgenomen uit de Verenigde Staten. Dit idee stelt voorop dat gefaillieerde ondernemers de kans moeten krijgen om hun restschulden te laten kwijtschelden, zodat zij zonder de schuldenberg van hun voormalige onderneming een nieuwe activiteit kunnen opstarten.² Het *fresh start*-principe zat natuurlijk ook al verwerkt in de faillissementswet

¹ Mandaatassistent Insolventierecht, Universiteit Antwerpen.

² *Local Loan Co. / Hunt*, 292 U.S. 234, 244 (1934); B.H. MANN, *Republic of Debtors: Bankruptcy in the Age of American Independence*, Cambridge, Harvard University Press, 2002, 253.

van 1997.³ Op basis hiervan kon de gefailleerde natuurlijke persoon zijn restschulden laten kwijtschelden en opnieuw beginnen. Voor de verschoonbaarheid gold wel de voorwaarde dat de gefailleerde ongelukkig en te goeder trouw was.⁴

2. In het Wetboek economisch recht wordt deze maatregel uitgebreid met het regime van de kwijtschelding. Boek XX WER stelt nu voorop dat een gefailleerde, die binnen 3 maanden na de aangifte van het faillissement om kwijtschelding vraagt, automatisch wordt kwijtgescholden.⁵

Bovendien gaat Boek XX WER nog iets verder door de faillissementsboedel te kristalliseren. Vroeger was het uitgangspunt dat vanaf het faillissementsvonnis het gehele vermogen van de gefailleerde binnen de faillissementsboedel viel⁶ en dat alle nieuwe inkomsten van de gefailleerde die dateren van ná het faillissementsvonnis ook in de faillissementsboedel vielen.⁷ Zoals hierboven aangegeven, wijzigt dit in Boek XX WER. Onder de huidige wetgeving, wordt de faillissementsboedel gekristalliseerd op het ogenblik van het faillissementsvonnis en alles wat de gefailleerde hierna verwerft vanwege een oorzaak van na het faillissementsvonnis komt aan de gefailleerde toe. Deze wijziging is duidelijk ingegeven door het *fresh start*-principe en heeft tot doel om de gefailleerde zo snel mogelijk de kans te geven om nieuwe activiteiten te ontwikkelen.⁸

3. De vraag voor het hof van beroep is of het loon voor arbeidsprestaties geleverd na het faillissementsvonnis op basis van arbeidsovereenkomst die dateert van voor het faillissementsvonnis beslagbaar is. De curator is van oordeel dat

het loon volgt uit een oorzaak die voorafgaat aan het faillissementsvonnis, namelijk de arbeidsovereenkomst, en dat bijgevolg dit loon binnen de faillissementsboedel valt. De verweerders daarentegen stellen dat het loon volgt uit de arbeidsprestaties die dateren van ná het faillissementsvonnis en bijgevolg dus buiten de faillissementsboedel vallen.

Het hof volgt de argumentatie van de verweerders. Het hof leest in artikel XX.110 WER een duidelijke wil van de wetgever om inkomsten van na het faillissementsvonnis te vrijwaren.⁹ De rechters zijn dan ook van oordeel dat de arbeidsprestaties moeten worden beschouwd als de oorzaak van het loon en niet de arbeidsovereenkomst. Er anders over oordelen zou indruisen tegen de wil van de wetgever. Het hof maakt hierbij een onderscheid tussen het ontstaan van de rechtsverhouding en de oorzaak van het verkrijgen van de goederen, de bedragen, sommen en uitkeringen. De rechtsverhouding mag misschien zijn ontstaan bij de arbeidsovereenkomst, de oorzaak van het verkregen loon moet worden gezocht bij de geleverde arbeidsprestaties. Het hof gebruikt hiervoor een analogie met een opengevallen nalatenschap. De rechtsverhouding is ontstaan op het ogenblik van de geboorte, maar de oorzaak van het verkrijgen van de erfenis is het overlijden van de erflater. Dezelfde redenering wordt toegepast voor arbeidsprestaties geleverd na het faillissementsvonnis, waarbij de oorzaak van het loon moet worden gezocht na het faillissementsvonnis.

Bijgevolg is het hof van oordeel dat de loonsvorderingen voor arbeidsprestaties na het faillissementsvonnis niet beslagbaar zijn en buiten de faillissementsboedel vallen. De vordering van de curator wordt aldus afgewezen.

3. Art. 80 faillissementswet van 8 Augustus 1997 (BS 28 oktober 1997, p. 28.562).

4. I. VEROUĞSTRAETE, *Manuel de l'insolvabilité de l'entreprise*, Wolters Kluwer, 2019, 1193.

5. Art. XX.173 WER.

6. Hierop bestonden natuurlijk uitzonderingen; zie oud art. 16, tweede en derde lid Faill.W.

7. Oud art. 16 Faill.W.

8. Wetsontwerp houdende invoeging van het Boek XX "Insolventie van ondernemingen" in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de rechtshandhabingsbepalingen eigen aan Boek XX, in Boek I van het Wetboek van economisch recht, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 2407/001, 83. Zie ook, I. VEROUĞSTRAETE, *Manuel de l'insolvabilité de l'entreprise*, Wolters Kluwer, 2019, 788.

9. *Ibid.*, 83.